

PETROL VE KİMYA

SEKTÖRÜ

***BU RAPOR KAYNAKÇADA BELİRTİLEN GÖSTERGELERDEN VE YAYINLARDAN DERLENMİŞTİR.**

İÇİNDEKİLER

1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

- 1.1.Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu**
- 1.2.Sektörün Türkiye’deki Genel Durumu**
- 1.3.Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler**
- 1.4.Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler**
- 1.5.Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler**
- 1.6.Sektörün Kapasite Kullanımı**
- 1.7.Sektörün Üretim Değeri**
- 1.8.Sektörün Cirosu**
- 1.9.Sektörün Ar-Ge Faaliyeti**
- 1.10. Sektörün Dış Ticareti**
- 1.11. Sektörün Maliyet Bileşenleri (enerji, işgücü, hammadde vb. genel değerlendirmeler, oransal veriler, tespitler vb.)**
- 1.12. Petrol Üretimi**
- 1.13. Sektörün 2013–2023 Projeksiyonu**

2. SEKTÖRÜN İLK ALTI AYLIK DEĞERLENDİRMESİ

- 2.1. Son Dönemdeki Sektöre İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler**
- 2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi**
- 2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi**
- 2.4. Sektörün Ciro Endeksi Değerlendirmesi**

3. SEKTÖR 2023 HEDEFLERİ

PETROL VE KİMYA SEKTÖRÜ

Kimya sanayi tarafından üretilen (plastikten kozmetiğe, ilaçlardan boyalara) ürünlerin %30'u doğrudan tüketiciye ulaşırken %70'i ise diğer sektörlerde (tekstil, elektrikli eşya, metal, madeni ürünler, inşaat, otomotiv, kâğıt, hizmet sektörü) ara mal veya hammadde olarak kullanılmaktadır. Bu özelliği nedeniyle kimya sanayi hem yaşamımız hem de diğer sektörler için vazgeçilmez öneme sahip bir sanayi dalıdır.

Kimya sektörü oldukça geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Sektör, temizlik ürünleri, boya, kozmetik ürünleri, ilaçlar gibi tüketim mallarının yanı sıra, tarım sektörü için gübreler ve tarım ilaçları, kimya sanayinin de dâhil olduğu imalat sanayinin ihtiyaç duyduğu organik ve inorganik kimyasallar, boyalar, laboratuvar kimyasalları, termoplastikler ve benzeri ürünleri üretmektedir.

Kimya sektörü, sanayi sektörleri arasında en fazla ithalat yapan sektörlerdendir. Yurt içi üretimin yetersizliği, sanayiciyi ithalata yönlendiren en önemli faktördür. Kimya sektöründe ithalatı yapılan ara mallara baktığımız zaman büyük bir bölümünü petrokimyasal ürünlerin oluşturduğu görülmektedir. Petrokimyasal ürünlerin ithalatında son beş yılda miktar bazında polimerlerde %35, elyaf hammaddelerinde %18, lastik hammaddelerinde %47 ve diğer petrokimyasal ürünlerde %31 oranında artış olmuştur.

Türkiye Petrokimya Sektörünün en önemli sorunu, hızla artan yurtiçi talebe karşın, yatırımların çok sınırlı yapılmasından dolayı yurtiçi üretim arzının son derece yetersiz kalmasıdır. Bu ise bir yandan sektörün hem yurtiçindeki hem de dünyadaki rakipleri karşısında rekabet gücünü olumsuz yönde etkilerken, diğer taraftan da çok yüksek olan petrokimya sektörü katma değerinin yurtdışında kalmasına neden olmaktadır.

Sektörün önemli sorunlarından bir diğeri de yatırım yapılacak yer konusunda sıkıntı yaşanmasıdır. Bilindiği gibi sektör tarafından üretilen birçok kimyasal madde çevre ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etki göstermekte ve bu tür kimyasallar tehlikeli kimyasallar olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle kimya sektöründe yapılacak yatırımlar çevre kirliliği ile özdeş tutulduğu için yatırım konusunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Ancak organize sanayi bölgelerinde, bilhassa ihtisas organize sanayi bölgelerinde bu tür sorunları en asgari seviyeye indirmek mümkün olmaktadır. Bu nedenle sektörün gelişmesi açısından ihtisas organize sanayi bölgelerinde yapılacak yatırımlar çok önemlidir.

Diğer önemli bir konu da organize sanayi bölgelerinin, hammadde kaynaklarına, pazarlara, limanlara, demiryolu ve karayolu bağlantısı bulunan lojistiği uygun alanlarda kurulmasıdır. Hammadde kaynaklarına, pazarlara ve limanlara yakın olan kimya organize sanayi bölgelerinin çoğalması, kimya sanayinde yerli ve yabancı sermaye yatırımlarının artmasında önemli bir unsur olarak görülmektedir.

İşletmelerin rekabet gücünün artırılmasında başarılı bir yöntem olarak kümelenme yaklaşımı son yıllarda oldukça yaygınlaşmıştır. Teknolojinin hızla gelişmesi, coğrafyayı sınırlayıcı bir unsur olmaktan çıkarmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin küresel ortamda rekabetçi konumlarını

sürdürebilmeleri, büyümelerini verimlilik artışlarına dayandırmalarına ve yeni mukayeseli üstünlük alanları yaratabilmelerine bağlıdır. Bu nedenle ölçek ekonomisinin öne çıktığı kimya sektöründe kümelenme yaklaşımı son derecede önemlidir.

2012 yılında, kimya sektörü ithalatı 36,2 milyar ABD doları, ihracatı ise 13,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Kimya sektörü, ihracatının %49'unu, ithalatının ise %57'sini Avrupa'daki ülkeler ile yapmaktadır.

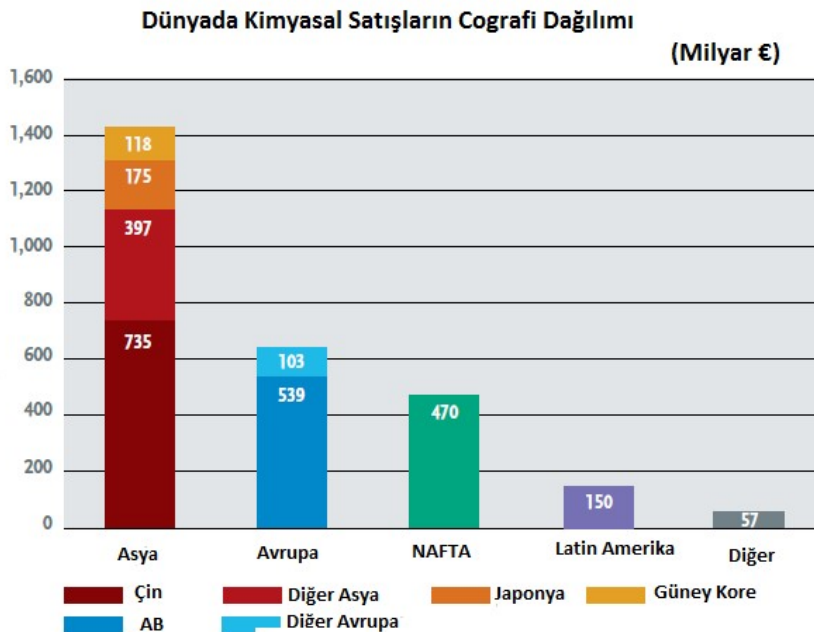
1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu

Kimya Sanayi; önümüzdeki yıllarda küresel üretim ve ticarete etkin olacak sektörlerden otomotiv, bilgi ve iletişim teknolojileri, makine, yatırım ve tüketim malları sektörlerinin tamamına girdi sağlamaktadır.

Dünya kimya sanayinde önceki yıllarda süren Avrupa Birliği hâkimiyeti, son yıllarda Uzak Doğu ve Asya'ya geçmiş bulunmaktadır. 2011 yılında dünyadaki toplam kimyasal madde satışı 2.744 milyar avro olmuştur. 2011 yılında, 2010 yılına göre %11,6'lık bir artış gerçekleşmiştir. 2011 yılı satışların 1.425 milyar avroluk bölümünü Asya ülkeleri, 642 milyar avroluk bölümünü Avrupa'daki ülkeler, 470 milyar avroluk bölümünü NAFTA ülkeleri gerçekleştirmiştir. Geri kalan satışlar ise diğer ülkelerce yapılmıştır.

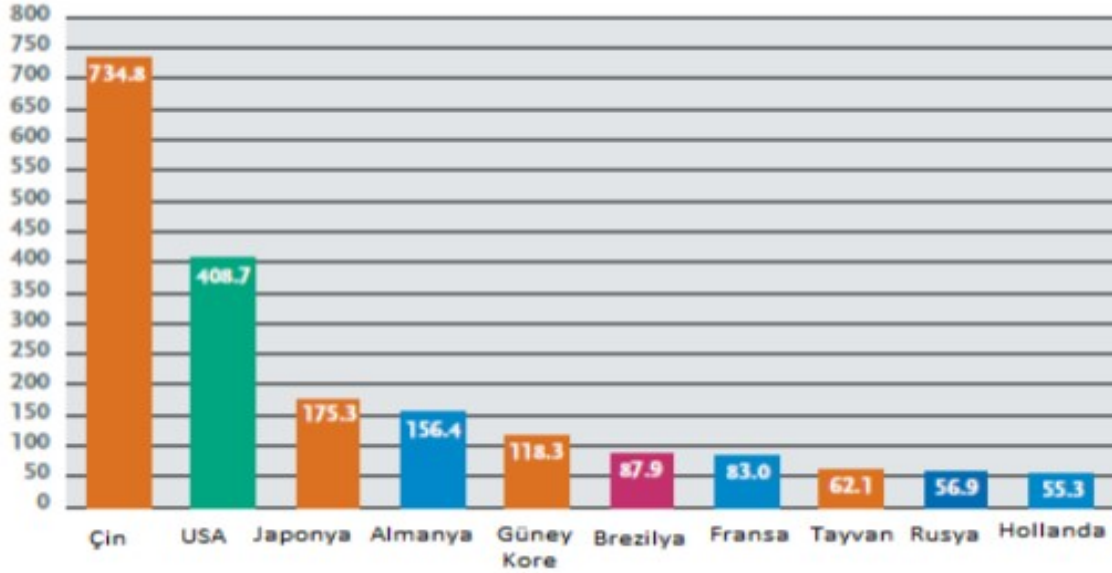
Dünyada Kimyasal Satışların Coğrafi Dağılımı (2011)

Kaynak: CEFIC

Dünya kimya satışının %23,4'lük kısmı Avrupa'daki ülkeler , %51,9 Asya'daki ülkeler, %17,1'i ise NAFTA ülkeleri tarafından yapılmıştır.

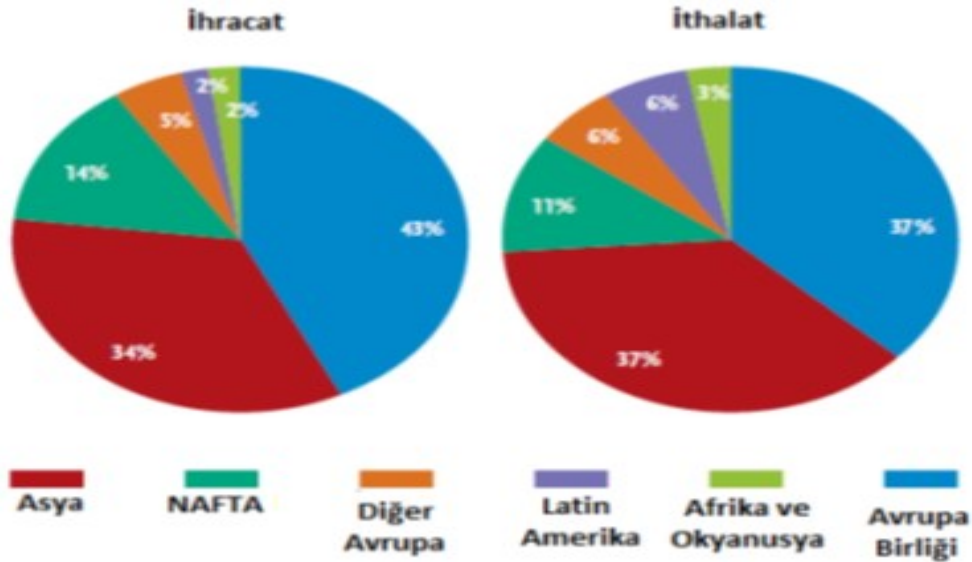
Dünyadaki Kimyasal Satışların İlk On Ülke Arasındaki Dağılımı (Milyar €)

Kaynak: CEFIC

Kimyasal madde üreten ilk 30 ülkenin cirosu 2.447 milyar avro olarak gerçekleşmiştir. Çin %26,8, Amerika Birleşik Devletleri %14,9 ve Japonya %6,4 ile ilk üç sırada yer almaktadır.

2011 Yılı Dünyada Kimya Sanayi İhracat ve İthalatı (%)

Kaynak: CEFIC

Dünyadaki kimyasal madde dış ticaretinin coğrafi dağılımına bakıldığında halen AB'nin en büyük dış ticaret hacmine sahip olduğu görülmektedir.

Avrupa Birliği ihracatta %43, ithalatta %37 pay alarak birinci sırada yer almıştır. Asya ihracatta %34, ithalatta %37 oranında pay alarak ikinci sırada yer almıştır.

Dünyada kimya sanayinin yaklaşık %38'ini ana kimyasallar, %27'sini özel kimyasallar, %25'ini farmasötikler ve %10'unu tüketici kimyasalları oluşturmakta olup; kimya üretiminin yaklaşık %33'ü Asya, %29'u Avrupa Birliği, %25'i NAFTA ülkeleri tarafından gerçekleştirilmektedir.

1.2. Sektörün Türkiye'deki Genel Durumu

Plastikten kozmetiğe, ilaçlardan boyalara kadar birçok alanda sağladığı nihai ürünlerin yanı sıra, pek çok sektöre de ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olan Kimya sektöründe üretim 2007 yılında %8,7 artmasına karşın, küresel ekonomik krizin etkisi sonucu 2008 yılında %0,3 oranında daralmıştır.

Kimyasal madde ve ürünleri imalatı sektöründe üretim endeksi 2010 yılında 123,6 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılına göre 2011 yılında %5,6 oranında artarak 130,5 değerine ulaşmıştır. 2012 yılında ise 2011 yılı ile aynı üretim endeksine sahip olmuştur. 2012 yılı üretim endeksi 130,7'dir.

Küresel ekonomik krizin etkisi ile kimya sektöründe kapasite kullanım oranlarındaki düşüş 2008 yılının Ağustos ayında başlamış ve 2009 yılının Şubat ayına kadar devam etmiştir. 2009 Şubat ayında yükselmeye başlayan kapasite kullanım oranı 2009 yılı Aralık ayında %71,4 seviyesinde gerçekleşmiş, 2010 yılında %75,2 seviyesine ulaşmıştır. 2011 yılı ortalaması %77,8 seviyesinde gerçekleşen kapasite kullanım oranı, 2012 yılında %74,4'e düşmüştür.

Kimya sektörü sermaye-teknoloji yoğun bir sektör olduğu için işgücü yoğunluğu düşüktür. Bu nedenle sektörün imalat sektörü istihdamı içindeki payı son beş yıldır ortalama %8 düzeyinde seyretmiştir.

2012 yılında 189 ülkeye 13,8 milyar dolarlık ihracat yapan sektör, 142 ülkeden 36,2 milyar dolarlık ithalat yapmıştır.

Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı sektöründe İran (469,4 milyon dolar), Çin (428,3 milyon dolar) ve Irak (393,0 milyon dolar), Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı sektöründe Almanya (68,5 milyon dolar), Irak (54,5 milyon dolar) ve G.Kore (48,2 milyon dolar) ve Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı sektöründe ise Almanya (686,4 milyon dolar), Irak (596,3 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (302,2 milyon dolar) ile ihracat yapılan ülkeler arasında ilk üç sırayı almıştır.

Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı sektöründe Almanya(3,0 milyar dolar), Çin (2,0 milyar dolar) ve Suudi Arabistan(1,9 milyar dolar), Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı sektöründe Almanya(755,8 milyon dolar), A.B.D (558,5 milyon dolar) ve İsviçre (431,8 milyon dolar) ve Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı sektöründe ise

Almanya(795,5 milyon dolar), Çin(627,6 milyon dolar) ve İtalya (411,7 milyon dolar) ile ithalat yapılan ülkeler arasında ilk üç sırayı almıştır.

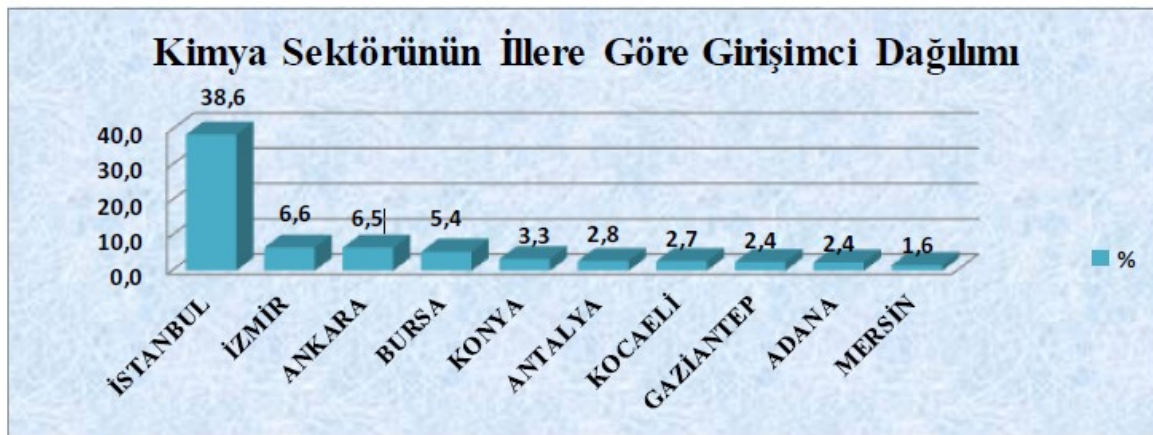
2000 yılında 2,2 milyar dolar olan ihracatımız her yıl kademeli bir şekilde artarak 2012 yılında 13,8 milyar dolar olmuştur. Kimya sektörü 20 bin firmanın, 252 bin çalışanı olan ve 2.600 madde ve müstahzarın üretildiği dev bir sektör haline gelmiştir. Kimyasal madde ve ürünleri sektöründe son yıllarda ihracatta gösterilen başarıda küresel ekonomik kriz nedeniyle kaybedilen pazarların, yeni pazarlarla telafi etme yoluna gidilmesi önem arz etmiştir.

Kimya sektörü, dış ticaretinin yarıya yakını AB ülkeleri ile yapmaktadır. 2008 yılında dış ticaretimizin %52'si AB ülkeleri ile yapılırken, bu rakam 2009 yılında %51, 2010 yılında %49,2'ye düşmüştür. Bunun temel nedeni ekonomik kriz nedeniyle sektörün yeni pazar arayışına girmesidir. 2009 yılında dış ticaretimizin %27,2'si Yakın ve Orta Doğu ülkeleri ve Diğer Asya ülkeleri ile yapılırken bu oran 2010 yılında %29,4'e yükselmiştir. 2011 yılında AB ile dış ticaretimiz %47,3 oranına gerilerken, Yakın ve Orta Doğu ülkeleri ve Diğer Asya ülkeleri ile bu oran %31,7'ye yükselmiştir. 2012 yılında bu eğilim devam etmiştir. AB ile dış ticaretimiz %46,3 oranına gerilerken, Yakın ve Orta Doğu ülkeleri ve Diğer Asya ülkeleri ile bu oran %33,6'ya yükselmiştir.

Kimya sektörü içerisinde plastik ve kauçuk ürünleri sektörü önemli bir yere sahiptir. Kimya sektöründe çalışanların %59,3'ü ve girişimcilerin %77'si plastik ve kauçuk ürünleri imalatı sektöründe faaliyet göstermektedir. TÜİK'in 2009 yılı verilerine göre kimya sektöründe yapılan ihracatın %48,4'ü bu sektör tarafından yapılmıştır. 2010 yılında bu oran %46,2'ye gerilemesine rağmen, 2011 yılında sektörün yarattığı yeni pazarlar etkisini göstermiş ve kimya sektörü ihracatının %48'i plastik ve kauçuk ürünleri sektörü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Mevcut TÜİK kayıtlarına göre, kimya sektörü girişimcilerinin %38,6'sı İstanbul, %6,6'sı İzmir, %6,5'i Ankara, %5,4'ü Bursa'da yer almaktadır. Türkiye genelinde ilk on il %72'sini oluşturmaktadır. İstanbul, İzmir, Ankara ve Bursa'daki girişimci %57'dir.

Kimya Sektörünün Girişimci Dağılımı

Kaynak: TÜİK

Kimya sektöründe bulunan girişimcilerin %83'ü Mikro Ölçekli, %14'ü Küçük Ölçekli, %2,5'i Orta Ölçekli, %0,5'i Büyük Ölçekli işletmelerdir.

1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler

Kimya sektörü oldukça geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Sektör, temizlik ürünleri, boya, kozmetik ürünleri, ilaçlar gibi tüketim mallarının yanı sıra, tarım sektörü için gübreler ve tarım ilaçları, kimya sanayinin de dahil olduğu imalat sanayinin ihtiyaç duyduğu organik ve inorganik kimyasallar, boyalar, laboratuvar kimyasalları, termoplastikler ve benzeri ürünleri üretmektedir. Bu ürünlerin %83'ü mikro ölçekli firmalar tarafından üretilmektedir. Geriye kalan firmalar Türkiye standartlarına göre büyük firmalar olarak kabul edilebilir. Kimya sektöründe yaklaşık 2600 kimyasal madde ve müstahzar üretilmektedir. Bu üretimlerde kullanılan yöntem ve teknolojilerin bir kısmı küresel rekabete ayak uydurabilecek seviyededir.

Plastik sektörünün birinci öncelikli sorunu plastik hammaddede yerli üretiminin yetersiz oluşudur. Ülkemizde petrokimya sektörünün kurulu kapasitesi sektörün ihtiyacının ancak %31,2'sini karşılayacak düzeydedir. Planlanan kapasite artışları gerçekleşse dahi ihtiyacın ancak %45,2'si karşılanabilecektir. Bu nedenle sektör hammadde temininde büyük oranda dışa bağımlı hale gelmiştir. Hammaddede ithal bağımlılığı firmaların hem iç hem de dış pazarlarda rekabetçi üretim olanaklarını azaltmaktadır. Bunun sonucu olarak plastik mamullerinde iç pazarda ithalatın payı artmakta ve yerli üretim potansiyelinin kullanımı yerine ithal mamullere döviz ödenerek dış ticaret açığının artmasına neden olunmaktadır.

Deterjan ve temizlik maddeleri sektörünün hammadde açısından dışa bağımlı olduğunu söylemek mümkündür. Önemli girdilerden LAB, STPP, enzim, optik ağartıcı ve parfüm ithalata dayalıdır. Bunların dışında ambalaj olarak yerli üretim kullanılmakla beraber bunun hammaddesi de önemli ölçüde ithal edilmektedir.

Sabun sektörünün önemli girdileri donyağı ve tropik bitkisel yağlar, ambalaj sanayi ürünleri, kostik soda ve tuz olarak tanımlanabilir. Bunlardan en önemli ithal kalemini teşkil eden donyağı genellikle ABD'den, tropik yağlar ise Malezya veya Endonezya'dan ithal edilmektedir. Üretimin yaklaşık olarak %40 kadarı ülke içinde tüketilmekte, %60'ı ise ihraç edilmektedir. Sektörün ülke ekonomisi içindeki yeri miktar ve değer olarak çok önemli olmamakla birlikte üretiminin yarıdan fazlasını ihraç eden ender sanayi kollarımızdan biridir.

İlaç sanayi, en yüksek katma değer sağlayan sektörlerin arasında yer almaktadır. Ülkemizde, sektör sahip olduğu potansiyele rağmen rekabet parametreleri değerlendirmesine göre dünya pazarlarında istenen rekabet gücüne henüz ulaşamamıştır. Sektörün dünya pazarı içinde payı %0,2 dolayındadır. Türkiye ilaç sektöründe yaklaşık 300 firma faaliyet göstermektedir. Bunlardan 53'ünün üretim tesisi mevcuttur. 42 adet yabancı sermayeli firmanın 14'ü üretimlerini kendi tesislerinde yapmaktadır.

Lastik sektörünün en önemli girdileri, tabii ve sentetik kauçuk ve karbon karasıdır. Özellikle tabii kauçukta %100 ithalat bağımlılığı bulunmaktadır. 2007 ve 2008 yıllarında ekonomik nedenlerle Stiren Bütadien Kauçuğu (SBR), Cis Polibütadien Kauçuğu(CBR), Karbon Siyahı(KS), Bütandien 1,3(BDX) ve polistiren(PS) fabrikaları kapanmış ve kauçuk sektörü tamamen dışa bağımlı hale gelmiştir. Lastik sektörünün çıktısını talep eden kullanıcı sektör ise otomotiv endüstrisidir.

Otomotiv endüstrisinin krizde olduğu dönemlerde, lastik sektörü de dolaylı olarak olumsuz yönde etkilenmektedir. Lastik sektörünün rekabet gücü, iç piyasadaki çok düşük fiyatlarla Uzakdoğu ülkelerinden ithal edilen lastikler sebebi ile azalmaktadır.

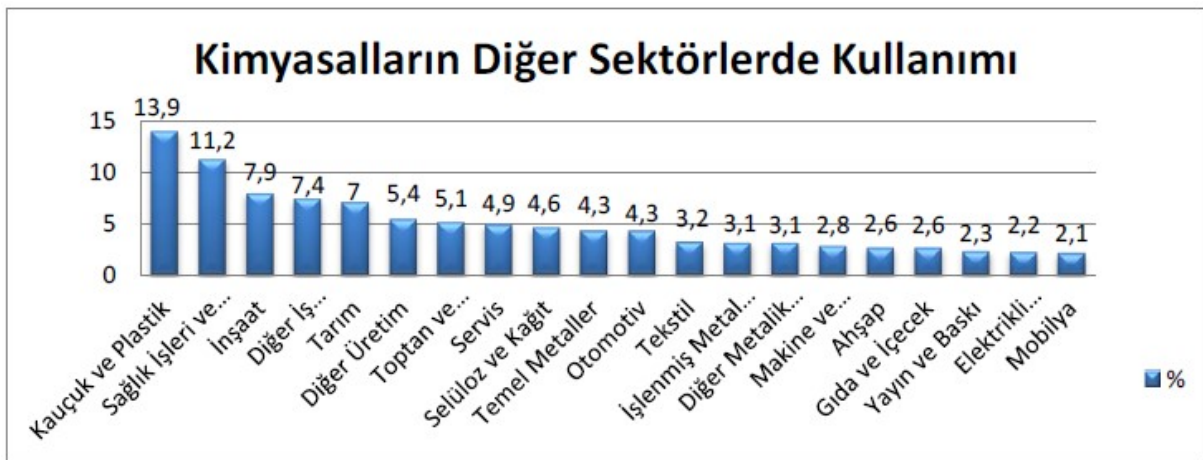
Türkiye, bugün sektörel yapısı ve gücü itibarı ile Avrupa'nın 6'ncı boya üreticisi konumundadır. Sektörün toplam üretim kapasitesi yaklaşık 800 bin ton/yıl olup, kapasite kullanım oranı %65 düzeyindedir. Türk boya sanayisinin bu ölçek içinde dünya pazarlarından aldığı pay ise %2 dolaylarındadır.

Türkiye'de boya tüketiminin, kullanım alanlarına göre dağılımı şu şekilde gerçekleşmektedir; İnşaat boya ve vernikleri %55, ahşap mobilya boyaları %15, deniz boyaları %3, otomotiv boyaları %9, metal boya ve vernikler %9, toz boya %7 ve diğer boyalar yaklaşık %2 oranında pay almaktadır.

1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler

Kimya sanayi, plastikten kozmetiğe, ilaçlardan boyalara kadar birçok alanda sağladığı nihai ürünlerin yanı sıra, pek çok sektöre de ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olarak, ekonomide önemli bir role sahiptir. Sektör hayat standardımızı arttıran, hastalıklara karşı korunmayı ve tedaviyi sağlayan, temizlik ve hijyen konularında katkıda bulunan, giyinme ve beslenmede insanlığın ihtiyacını karşılayan bir sanayi dalıdır.

Kimya Sanayinin Diğer Sektörlerle İlişkisi

Kaynak: CEFIC

Kimya sanayi; tarım ilaçları, sentetik gübreler, veteriner ilaçları, sentetik elyaflar, sabun, deterjan, temizleyiciler, plastik hammaddeleri, beşeri ilaç sanayi, kozmetik sanayi, boya, yardımcı maddeler, deri, tekstil, inşaat (boru, levha, kapı, pencere vb.), yapıştırıcı, derz, dolgu maddeleri, izolasyon malzemeleri, fotoğraf malzemeleri, barut ve patlayıcılar gibi birçok sanayi alanına nihai ve ara ürün sağlamaktadır.

1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler

Kimya Sanayi, lojistik önemi açısından çoğunlukla ülkenin kıyı bölgelerinde lokalize olmuştur. Petrol ve petrol ürünleri, deterjan, sabun, ilaç kimyasalları, boya gibi ürünleri üreten kimya firmalarının çoğu Marmara Bölgesinin üç büyük sanayi ili olan İstanbul, Kocaeli ve Sakarya'da, Ege Bölgesinde İzmir'de yerleşim gösterirken, gübre ve petrol ürünleri firmalarının çoğu Akdeniz Bölgesinde toplanmıştır. Ayrıca Akdeniz bölgesinde ana ham maddelerden olan soda, bikromat gibi önemli üretim merkezleri de bulunmaktadır. Karadeniz Bölgesinde ise yine gübre fabrikaları göze çarpmaktadır.

1.6. Sektörün Kapasite Kullanımı

Kimya sektöründe kapasite kullanımı, diğer sektörlere verdiği girdileri de göz önünde bulundurursak, ülkenin genel eğilimine bağlı olarak gelişme göstermiştir. Son dört yılda ağırlıklı kapasite kullanım oranı %73,9 olmuştur.

Yıllara Göre Kapasite Kullanım Oranı (Ağırlıklı Ortalama %)

	2009	2010	2011	2012
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	68,94	80,37	82,6	80,5
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı	70,85	72,27	74,7	70,6
Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	64,34	73,05	76,2	72,1
KİMYA SEKTÖRÜ ORTALAMASI	68,04	75,24	77,8	74,4

Kaynak: TCMB (NACE REV.2 Kod:20-21-22)

1.7. Sektörün Üretim Değeri

TÜİK verilerine göre kimya sektörünün 2010 yılındaki üretim değeri 63 milyar TL olmuştur. Bu değerin %42'i Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin, %15'i Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin ve %43'ü ise Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı sektörü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Üretim Değeri (TL)

	2010
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	26.825.690.551
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı	9.152.585.665
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	27.386.025.377
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	63.364.301.593
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	12,08
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	524.468.955.103
Genel Toplam İçindeki Payı (%)	5,50
GENEL TOPLAM	1.152.227.860.760

Kaynak: TÜİK

1.8. Sektörün Ciroosu

TÜİK verilerine göre kimya sektörünün 2010 yılındaki ciroosunun %42'si Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin, %15'i Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin ve %43'ü ise Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı sektörü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kimya Sektörü Ciroosu (TL)

	2010
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	28.700.237.957
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı	10.137.703.836
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	28.706.340.715
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	67.544.282.508
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	12,22
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	552.772.110.637
Genel Toplam İçindeki Payı (%)	3,50
GENEL TOPLAM	1.925.626.980.303

Kaynak: TÜİK

1.9. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti

2011 yılı Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması sonuçlarına göre kamu kuruluşları, vakıf üniversiteleri ve ticari sektördeki anket sonuçları ile devlet üniversitelerinin bütçe ve personel dökümlerine dayalı olarak Türkiye’de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcaması 2011 yılında bir önceki yıla göre %20,4 artarak 11.154 Milyon TL olarak hesaplanmıştır. Türkiye’de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge harcamasının Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içindeki payı %0,86’dır. Bu oran 2010 yılında %0,84’tür.

Kimya sektöründe 2011 yılında toplam Ar-Ge harcaması 468 Milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Kimya Sektöründe Ar-Ge Harcaması (TL) (2011)

NACE Rev.2	Cari Harcamalar		Yatırım Harcamaları		Toplam
	Personel	Diğer Cari	Makine Teçhizat	Sabit Tesis	
Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri, Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	89.252.973	75.392.437	24.067.818	7.446.838	196.160.066
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa İlişkin Malzemelerin İmalatı	48.941.094	88.252.440	54.697.547	2.335.924	194.227.005
Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	36.718.170	26.528.131	13.523.716	602.503	77.372.520

Kaynak: TÜİK (NACE REV.2 Kod:(19-20)¹-21-22)

(NACE REV.2 Kod:(19-20)¹ 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun gizlilik ilkesine göre veriler toplu olarak verilmiştir.)

1.10. Sektörün Dış Ticareti

Kimya sektörü günümüzde sanayileşmiş ülkelerde enerji, tarım, sağlık, ulaştırma, gıda, inşaat, elektronik, tekstil ve çevre koruma gibi alanlara sağladığı yüksek katma değer içeren ürünler ve bu sektörlere sağladığı teknolojik yenilikler nedeniyle lokomotif sektör konumundadır.

Kimya sektörü ithalatı 2006 yılından itibaren her yıl artarak 2008 yılında 30 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Ekonomik krizin etkileri sonucu 2009 yılında ithalat, 2008 yılına göre %21 oranında azalarak 24 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında ekonomik krizin etkilerini atlatan sektörün ithalatı 2009 yılına göre %26,75 oranında artarak 30,5 milyar ABD dolarına yükselmiştir. 2011 yılında ise bir önceki yıla göre %23,9 artarak 37,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş, 2012 yılında bir önceki yıla göre %4 oranında azalmıştır.

Kimya Sektörü İthalatı (Bin ABD Doları)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	22.273.924	16.992.636	22.309.364	28.204.899	27.405.977
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı	4.735.852	4.419.350	4.770.114	5.065.194	4.326.148
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	3.453.795	2.709.151	3.493.202	4.483.930	4.476.603
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	30.463.571	24.121.137	30.572.680	37.754.023	36.208.728
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	20,21	21,66	20,98	20,49	20,54
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	150.711.582	111.342.174	145.714.811	184.272.373	176.234.422
Genel İthalat İçindeki Payı (%)	15,08	17,12	16,48	15,68	15,30
GENEL ÜLKE İTHALATI	201.963.574	140.928.421	185.544.332	240.841.676	236.544.494

Kaynak: TÜİK (ISIC Rev 4 Kod:20,21,22)

Kimya sektörü ihracatı 2006 yılından itibaren her yıl artarak 2008 yılında 9,7 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Ekonomik krizin etkileri sonucu 2009 yılında ihracat, 2008 yılına göre %14,48 oranında azalarak 8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında ise ihracatımız bir önceki yıla göre %27,42 oranında artarak 10,6 milyar ABD doları olmuştur. 2011 yılında ise 2010 yılına göre %22,5 oranında artarak 13 milyar ABD doları, 2012 yılında ise 13,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Kimya Sektörü İhracatı (Bin ABD Doları)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	4.532.480	3.831.254	5.123.778	6.153.780	6.625.095
Temel Eczacılık Ürünlerinin ve Eczacılığa Ait Malzemelerin İmalatı	467.475	468.698	606.099	615.477	714.793
Kauçuk ve Plastik Ürünlerinin İmalatı	4.768.598	4.049.187	4.908.302	6.261.334	6.453.119
KİMYA SANAYİ TOPLAMI	9.768.553	8.349.139	10.638.179	13.030.561	13.793.007
İmalat Sanayi İçindeki Payı (%)	7,8	8,7	10	10,3	9,6
İMALAT SANAYİ TOPLAMI	125.943.353	96.143.485	106.347.366	127.005.051	143.266.865
Genel İhracat İçindeki Payı (%)	7,4	8,2	9,3	9,6	9,0
GENEL İHRACAT	132.027.196	102.142.613	113.883.219	134.906.869	152.536.653

Kaynak: TÜİK (ISIC Rev 4 Kod:20,21,22)

2012 yılında kimya sektöründe en fazla ihracat yaptığımız ülke grubu 5,1 milyar dolar ile AB-27 ülkeleri olmuştur. AB-27'yi 3,3 milyar dolarla Yakın ve Ortadoğu ülkeleri, 1,5 milyar dolarla Diğer Avrupa ülkeleri izlemiştir.

2012 yılında kimya sektöründe en fazla ithalat yaptığımız ülke grubu 18 milyar dolarla AB-27 olmuştur. AB-27'yi 7,9 milyar dolarla Diğer Asya ülkeleri izlemiştir.

Kimya Sektöründe Coğrafi Bölgelere Göre Dış Ticaret (ABD Doları)

ÜLKE GRUBU	ISIC Rev 4	2011		2012	
		İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
Avrupa Birliği 27	20-21-22	5.274.024.940	18.768.859.725	5.132.310.613	17.995.112.380
Diğer Avrupa (A.B Hariç)	20-21-22	1.554.629.367	2.917.019.293	1.589.897.994	2.486.837.086
Kuzey Afrika	20-21-22	660.379.101	912.982.351	946.549.164	835.393.979
Diğer Afrika	20-21-22	298.505.329	69.654.516	310.074.295	48.784.024
Kuzey Amerika	20-21-22	371.556.515	2.557.811.891	442.392.590	2.130.378.138
Orta Amerika ve Karayipler	20-21-22	49.656.748	153.017.243	54.986.624	166.694.509
Güney Amerika	20-21-22	173.004.959	285.340.228	175.847.323	273.760.433
Yakın ve Orta Doğu	20-21-22	2.977.126.098	3.763.089.241	3.356.155.636	4.020.478.761
Diğer Asya	20-21-22	1.386.777.204	7.989.683.741	1.506.031.154	7.903.759.479
Avustralya ve Yeni Zelanda	20-21-22	57.138.104	65.526.839	62.231.315	55.072.893
Diğer Okyanusya ve Kutup Böl.	20-21-22	1.339.458	28.127	1.258.993	34.413
Kesinleşmemiş Ülke ve Askeri	20-21-22	920.611	2.800.512	500.049	3.389.265
Serbest Bölgeler	20-21-22	223.928.019	268.209.692	213.255.822	289.032.683
Diğer	20-21-22			1.514.998	
TOPLAM		13.028.986.453	37.754.023.399	13.793.006.570	36.208.728.043

Kaynak: TÜİK (NACE Rev 2 Kod:20-21-22)

Kimya sektörü 2012 yılında en fazla ihracatı 4 milyar dolar ile Plastik Ürünlerin İmalatı sektöründe yapmıştır. Bu sektörü 2,1 milyar dolar ile Temel Kimyasal Maddelerin İmalatı, 1,4milyar dolar ile Sabun ve Deterjan, Temizlik ve Parlatıcı Maddeleri; Parfüm; Kozmetik ve Tuvalet Malzemeleri İmalatı sektörü izlemiştir.

2012 yılında en fazla ithalat yaptığımız alt sektör 10,7 milyar dolar ile Birincil Formda Plastik ve Sentetik Kauçuk İmalatı sektörü olmuştur. Bu sektörü 7,3 milyar dolar ile Temel Kimyasal Maddelerin İmalatı, 4,3 milyar dolar ile Eczacılıkla İlgili Ürünlerin, Tıbbi Kimyasal ve Bitkisel Ürünlerin İmalatı sektörü izlemiştir.

Kimya Sektöründe Alt Sektörler İtibariyle Dış Ticaret (ABD Doları)

ISIC Rev.4	ISIC adı	2011		2012	
		İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
2011	Temel Kimyasal Maddelerin İmalatı	2.046.927.785	7.901.800.331	2.116.797.276	7.315.801.287
2012	Kimyasal Gübre ve Azotlu Bileşiklerin İmalatı	236.379.283	1.738.489.358	229.675.870	1.732.448.276
2013	Birincil Formda Plastik ve Sentetik Kauçuk İmalatı	922.215.163	10.814.262.750	1.008.313.823	10.678.243.120
2021	Haşere İlaçları ve Diğer Ziraî-Kimyasal Ürünlerin İmalatı	72.009.241	360.846.572	76.042.452	331.557.106
2022	Boya, Vernik ve Benzeri Kaplayıcı Maddeler İle Matbaa Mürekkebi ve Macun İmalatı	464.986.271	835.510.698	556.911.525	824.752.721
2023	Sabun ve Deterjan, Temizlik ve Parlatıcı Maddeleri; Parfüm; Kozmetik ve Tuvalet Malzemeleri İmalatı	1.254.126.494	1.257.054.550	1.397.020.641	1.241.793.861
2029	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Kimyasal Ürünlerin İmalatı	488.739.434	2.720.132.290	600.715.983	2.567.216.461
2030	Suni veya Sentetik Elyaf İmalatı	668.396.041	2.576.802.935	639.616.956	2.714.163.733
2100	Eczacılıkla İlgili Ürünlerin, Tıbbi Kimyasal ve Bitkisel Ürünlerin İmalatı	615.477.346	5.065.193.645	714.793.196	4.326.148.514
2211	İç ve Dış Lastik İmalatı	1.381.925.461	885.414.982	1.240.168.379	994.186.813
2219	Diğer Kauçuk Ürünleri İmalatı	1.162.880.162	851.961.647	1.140.524.358	812.913.542
2220	Plastik Ürünlerin İmalatı	3.716.528.587	2.746.553.641	4.072.426.111	2.669.502.609
	Yıl Toplamı	13.030.561.268	37.754.023.399	13.793.006.570	36.208.728.043

Kaynak: TÜİK (NACE Rev 2 Kod:20-21-22)

1.11. Sektörün Maliyet Bileşenleri (enerji, işgücü, hammadde vb. genel değerlendirmeler, oransal veriler, tespitler vb.)

Kimya sektörü tarafından üretilen birçok kimyasal madde çevre ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etki göstermekte ve bu tür kimyasallar tehlikeli kimyasallar olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle kimya sektöründe yapılacak yatırımlar çevre kirliliği ile özdeş tutulduğu için yatırım konusunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Fabrika yeri bulmak ve yatırımı bütün bürokrasiyi tamamlayarak gerçekleştirmek daha yatırım aşamasında maliyetleri etkilemektedir.

Kimya sektörü gerek hammadde gerek teknoloji olarak ithalata bağımlıdır. Üretimde hammadde ithalatı önemli bir maliyet unsurudur. Gümrük vergi oranları sıfır dahi olsa hammadde ithalatı yüzde on maliyet yaratmaktadır.

Kimya sektörü çok fazla düzenlemeye tabi olan bir sektördür. Bütün bunların sektördeki firmalara büyük maliyetler yaratması kaçınılmazdır. Özellikle AB regülasyonları nedeniyle uyulması gereken mevzuatın ülkemiz mevzuatına uyarlanması ve Avrupa Birliği standartlarında bir çevre kalitesine ulaşmamız için yapılması gereken yatırımlara, KOBİ'ler ancak %30 seviyesinde uyum sağlayabilmektedir.

2008 yılı TÜİK verilerine göre sanayi grubu tarafından 12.481.633 ton atık üretilmiştir. Üretilen bu atığın 997.464 tonu kimya sektörü tarafından üretilmiştir. Kimya sektörü atığın 460.705 tonunu geri kazanmış, 536.759 tonunu ise bertaraf etmiştir.

REACH Tüzüğü 2007 yılında uygulamaya girmiştir. Söz konusu tüzüğe göre, AB+AEA (İzlanda, Norveç ve Lihtenştayn) ülkelerinde faaliyet gösteren ve yılda 1 ton veya daha fazla miktarda kimyasal madde üreten veya ithal eden firmaların söz konusu kimyasal maddeleri AB örgütlenmesi içerisinde yer alan Avrupa Kimyasallar Ajansı (AKA) yönetimindeki merkezi bir veri tabanına kaydettirmesi zorunludur. Bu durum ihracatının yarısına yakın bir kısmını AB ülkelerine yapan kimya sektörünü yakından ilgilendirmektedir. Her bir kimyasal maddenin kaydı için, maddenin niteliği ve madde sayısına göre, tahmini harcama tutarı 15 ila 30 bin avro arasında değişmektedir. Bu tutarın ürün sayısı arttıkça firmalar üzerinde ciddi bir maliyeti olacaktır.

Kimya sektöründe birçok ürünün depolama ve taşıma maliyetleri diğer sektörlerle göre daha yüksektir. Tehlikeli maddelerin insan sağlığına, diğer canlı varlıklara ve çevreye zarar vermeden güvenli ve düzenli bir şekilde taşınmasını sağlamak amacıyla yürürlüğe konulan her mevzuat, sektörün üretim maliyetlerini artırmaktadır.

Kimya sektöründe çalışanların saat başına ücreti imalat sanayi ortalamasının üzerindedir. Sektörün, birçok alt sektöründe yüksek ve teknik öğretim görmüş personel kullanılmaktadır. İstihdam edilen personel okullarda aldıkları eğitime ek olarak çalıştığı birime göre ayrıca eğitim almaktadır. Bu durum kimya sektöründeki ücretleri dolayısı ile üretim maliyetlerini etkilemektedir.

1.12 Petrol Üretimi

Rafinerici lisansı sahiplerinin toplam petrol ürünleri üretimi 1.803.109 ton olarak gerçekleşmiştir.

Rafinerici lisansı sahiplerinin, 2012 yılı Ocak-Aralık aylarına göre 2013 yılı Ocak- Aralık aylarında toplam üretimi yaklaşık %2,6 azalarak 21.548.321 ton olmuştur.

İthalat

Ham petrol ithalatı, Kasım 2013 ayına göre %3,5 azalarak 1.563.085 ton olarak gerçekleşmiştir.

Motorin ithalatı, Kasım 2013 ayına göre %15,1 artarak 880.411 ton olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak-Aralık aylarında ham petrol ithalatı, 2012 yılının aynı dönemine göre yaklaşık %4,8 azalarak 18.554.156 ton olmuştur.

2012 yılı Ocak-Aralık aylarına göre 2013 yılı Ocak-Aralık aylarında motorin ithalatı %13,7 artarak 9.702.268 ton olarak gerçekleşmiştir.

İhracat

Benzin ihracatı, Kasım 2013 ayına göre yaklaşık %27,5 artarak 213.400 ton olarak gerçekleşmiştir.

Rafinerici, dağıtıcı ve ihrakiye teslimi lisansı sahiplerinin havacılık yakıtları ihracatı Kasım 2013 ayına göre %10,4 azalarak 257.954 ton4 olurken, bu miktar Denizcilik yakıtlarında %31,2 artışla 202.976 ton olmuştur.

2013 yılı Ocak-Aralık aylarında benzin ihracatı 2012 yılın aynı dönemine göre %4,7 azalarak 2.505.037 ton olmuştur.

Havacılık yakıtları ihracatı, 2012 yılının Ocak-Aralık aylarına göre 2013 yılı Ocak-Aralık aylarında %21,9 artarak 3.372.842 ton olmuştur.

2013 Aralık Ayı Toplam Petrol İthalatı (Ton)

Ülke	Ham Petrol	Uçak Benzini	Jet Yakıtı	Motorin	Fuel Oil	Motorin (Biodizel İhtiva Eden)	Rafineri Ara Ürünleri*	Toplam
A.B.D.	-	-	-	50.197	-	-	-	50.197
Bulgaristan	-	-	-	17.662	-	-	-	17.662
Hindistan	-	-	-	201.331	-	3.629	-	204.960
Hollanda	-	-	-	-	45.846	-	3.500	49.346
Irak	574.400	-	-	-	-	-	-	574.400
Iran	409.290	-	-	-	-	-	-	409.290
İspanya	-	-	-	-	25.191	-	-	25.191
İsrail	-	-	-	164.594	-	7.299	-	171.893
İtalya	-	-	-	94.730	-	-	12.066	106.796
Kazakistan	129.859	-	-	-	-	-	-	129.859
Nijerya	173.810	-	-	-	-	-	-	173.810
Romanya	-	-	-	7.163	-	-	-	7.163
Rusya Federasyonu	156.076	-	-	89.543	-	-	135.348	380.967
Singapur	-	-	-	32.025	-	-	-	32.025
Suudi Arabistan	119.650	-	-	-	-	-	-	119.650
Yunanistan	-	-	17.439	151.385	-	-	-	168.824
Diğer	-	42	22	60.853	-	-	-	60.917
Toplam	1.563.085	42	17.461	869.483	71.037	10.928	150.914	2.682.950

2710.19.31.00.00, 2710.19.48.00.19 ve 2909.19.90.00.13 GTİP numaralı ürünleri içerir.

1.13. Sektörün 2013–2023 Projeksiyonu

Kimya sektörünü temsil eden özel sektör kuruluşları, kamu kuruluşları ve üniversite temsilcilerinin katkıları ile hazırlanan Türkiye Kimya Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 15 Eylül 2012 tarihinde gerçekleştirilen Ekonomi Koordinasyon Kurulu Toplantısındaki görüş

ve değerlendirmeler doğrultusunda nihai hale getirilerek Yüksek Planlama Kurulu’nun 22/10/2012 tarih ve 2012/26 sayılı kararı ile onaylanmış ve 20 Kasım 2012 tarihli Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Kimya Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı; dünyada ve ülkemizde değişen ekonomik ve sosyal koşullar, Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi (2007–2013), Orta Vadeli Program (2010–2012), 2010 yılı programı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2010–2014 Stratejik Planı ve Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi (2011-2014) yer alan temel ilkeler, vizyonlar, amaçlar ve hedefler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2012–2016 yıllarını kapsayan Türkiye Kimya Sektörü Stratejisi Belgesinin genel amacı “Yüksek katma değerli, çevreye ve insan sağlığına duyarlı süreç ve ürünlerle, kimya sektöründe sürdürülebilir ve rekabetçi bir şekilde dış ticaret dengesini ülke lehine geliştirerek dünyada söz sahibi bir konuma gelmek ” şeklinde belirlenmiştir.

Bu genel amacı gerçekleştirmek üzere, kimya sektörünün öncelikli sorun alanlarından da yola çıkılarak, altı hedef tespit edilmiştir. Tespit edilen altı hedefe ulaşmak için 36 eylemin hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Kimya sektörünün önümüzdeki dört yıl içerisinde hedefi, 36 eylemi gerçekleştirerek genel amaca ulaşmak olacaktır.

Türkiye’nin ihracat stratejisi için küresel ve sektörel öngörüler 2023 çalışması yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile dünya ekonomisi, dünya ticareti, dünya ihracat pazarları ve sektörleri için 2023 yılına kadar olan döneme ilişkin sayısal öngörüler hazırlanmıştır.

2023 yılında; 2012 yılında 4 milyon ton olan polimer talebinin, %169 artışla 11 milyon ton, 690 bin ton olan elyaf hammadde talebinin, %8 artışla 742 bin ton, 216 bin ton olan lastik hammadde talebinin %179 artışla 603 bin ton olması beklenmektedir.

Yapılan çalışmada, küresel ekonomik krizin etkisi ile daralan dünya ticaretinin 2010 ve 2011’de beklenenden daha hızlı toparlanma sürecine gireceği tahmin edilmiştir. Buna rağmen dünya ticaretinin ancak 2013’te 2008 yılı seviyesine ulaşması beklenmektedir.

2009–2013 yılları arasında; ülkelerde daha dengeli i tüketim ve ihracat artışına dayalı bir büyümenin olacağı, gelişmiş ülkelerde tasarruf, gelişen ülkelerde tüketim eğiliminde artış olacağı, piyasalarda düzenleme ve gözetim otoritelerinin güçleneceği, gelişen ülkelerin dünya ticaretinden aldığı payın artacağı öngörülmektedir.

2020 yılına kadar olan dönemde (2006–2020 dönemi için) kimya sanayinde küresel ölçekte büyüme oranı yıllık ortalama yüzde 4,4 olarak öngörülmektedir. Büyümeler AB’de yüzde 3,7, NAFTA bölgesinde yüzde 3,2, Asya’da yüzde 5,9, Ortadoğu’da yüzde 7,5 olacaktır.

Bu büyüme öngörülerine bağlı olarak 2007 yılında 3,6 trilyon dolar olan satış hacmi 2015 yılında 5,1 trilyon dolara, 2020 yılında 6,3 trilyon dolara ulaşacaktır.

Kimyevi maddeler ve mamullerine olan talep özellikle Asya-Pasifik merkezli gelişen ülkeler başta olmak üzere artacaktır. Kimyevi maddeler ve mamulleri, petrol türevi ve sentetik şeklinde daha çok sanayi girdisi olarak kullanılmaktadır. Bu girdileri kullanan sanayilerin Asya-

Pasifik bölgesinde yoğunlaşması ile talep bu bölgede daha hızlı genişlemektedir. Nihai tüketim ürünlerine yönelik talep de kişi başı gelir ve refah artışı yaşanan gelişen ülkelerde daha hızlı artmaktadır.

Kimyevi madde ve mamullere yönelik kuvvetli talep artışı, ilave kapasite ihtiyacını da tetiklemektedir. 2020 yılına kadar olan dönemde ilave kapasitelerin önemli bir bölümü Çin başta olmak üzere Asya'da ve Ortadoğu'da kurulacaktır. Çin hızla genişleyen iç talebi karşılamak için büyük kapasiteli yatırımları sürdürecektir. Japonya ve G.Kore'nin çevre kısıtları ile ilave yatırımları sınırlandırması yeni kapasitelerin Çin ve diğer bölge ülkelerinde toplulaşmasına yol açacaktır. Körfez ülkeleri de ham petrol ürünleri ile birlikte işlenmiş ürünlerin üretimi ve ihracatını da hedeflemektedir. Bu nedenle Ortadoğu'da işleme kapasitesi genişleyecektir.

Kimya sanayinde teknolojik yenilikler alt sektörlerde ve ürünlerde gelişmeleri önemli ölçüde şekillendirecektir. İmalat sanayi içinde teknolojik ilerlemelerin en çok etkili olacağı sektörlerin başında kimya sanayi gelmektedir. Teknolojik gelişmeler ilaç ve eczacılık ürünlerinin çeşitlenmesi ve çok sayıda yeni ürün üretimi, yeni organik ve inorganik kompozit ürünler yaratılması, polimer-monomer, etilen tabanlı yeni malzemeler yaratılması ve üretilmesi, polimer tabanlı malzeme üretimi ve tüketiminin genişlemesi, fonksiyonel ve sentetik yeni ürünlerin yaratılması ve üretilmesi alanlarında yoğunlaşacaktır.

Teknolojik gelişmeler ile birlikte temel kimyevi maddelerin yerine sentetik ürünlerin ve yeni malzemelerin kullanılması ve özellikle bunların sürdürülebilir büyüme, enerji verimliliği, çevre koruma hassasiyetlerine bağlı taleplerin artması ile birlikte temel ürünlerin tüketim ve üretim artışları sınırlanacaktır. Yine bu hassasiyetlere bağlı olarak geri kazanma ve yeniden kullanım eğilimlerinin de kuvvetlenmesi üretim artışını sınırlandıracaktır.

Tüm bu öngörüler doğrultusunda kimya sektörünün, Türkiye'nin dünyadaki petrol ve doğal gazın % 70'inin bulunduğu bölge ile en büyük enerji tüketen bölge arasında, adeta bir enerji koridoru üzerinde bulunma özelliklerini de kullanarak, yüksek katma değerli üretim yapısına geçerek ve ara girdi ithalatını azaltarak, ihracatın ithalatı karşılama oranını 2023 yılı itibariyle % 71'e çıkarması beklenmektedir.

2. SEKTÖRÜN İLK ALTI AYLIK DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Son Dönemdeki Sektöre İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler

Dünya kimya sanayinde önceki yıllarda süren Avrupa Birliği hâkimiyeti, son yıllarda Uzak Doğu ve Asya'ya geçmiş bulunmaktadır. 2011 yılında dünyadaki toplam kimyasal madde satışı 2.744 milyar avro olmuştur. Bu satışların 1.425 milyar avroluk bölümünü Asya ülkeleri, 642 milyar avroluk bölümünü AB ve Diğer Avrupa ülkeleri, 470 milyar avroluk bölümünü NAFTA ülkeleri gerçekleştirmiştir. Geri kalan satışlar ise diğer ülkelerce gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında ihracat payı %44 olan AB, 2011 yılında %43'e düşmüştür. 2011 yılındaki AB ihracat düşüşü Asya ülkelerinin ihracat payının artmasına neden olmuştur.

Dünyadaki kimyasal madde dış ticaretinin coğrafi dağılımına bakıldığı zaman halen AB'nin en büyük dış ticaret hacmine sahip olduğu görülmektedir. Dünya kimya ihracatının %43'ünü

gerçekleştiren AB, dünya kimya ithalatının da %37'sini yapmaktadır. Asya ülkeleri ihracatın %34'nü, ithalatın ise %37'sini, NAFTA ülkeleri ihracatın %14'ünü, ithalatın %11'ni, Diğer Avrupa ülkeleri ihracatın %5'ini, ithalatın ise %6'sını yapmaktadır.

Kimya sanayinin yapmış olduğu satışlara ülkelerde kişi başına düşen satış açısından bakılacak olursa, Türkiye'nin AB ülkelerinin çok gerisinde olduğu görülür. AB ülkeleri içinde en çarpıcı örnek İrlanda'dır.

AB'deki Ülkelerde ve Türkiye'de Kişi Başına Yapılan Kimyasal Madde Satışı

Ülke	Milyar Euro	Toplam AB içindeki payı (%)	Nüfus	Kişi Başı Euro
Almanya	147	0,240	82.500.849	1.783,25
Fransa	92	0,150	62.518.571	1.470,76
İtalya	77	0,125	58.462.375	1.310,67
İngiltere	58	0,094	60.059.900	959,41
İspanya	44	0,071	43.038.035	1.011,27
Hollanda	37	0,060	16.305.526	2.255,68
Belçika	39	0,064	10.445.852	3.755,75
İrlanda	34	0,056	4.109.173	8.353,99
Polonya	10	0,017	38.173.835	272,99
Avusturya	8	0,013	8.206.524	971,06
Danimarka	8	0,013	5.411.405	1.472,63
Finlandiya	7	0,011	5.236.611	1.287,66
Macaristan	6	0,010	10.097.549	607,08
Çek Cum.	6	0,009	10.220.577	539,79
Türkiye	14		71.611.001	195,50

Kaynak: CEFIC ve Eurostat

Kimya sektörü ihracatının yarısını yaptığı Avrupa pazarında küresel kriz nedeniyle yaşanan talep daralmasını, küresel krizden etkilenmeyen Libya, Suriye ve Irak gibi pazarlara yönelerek aşmıştır. Özellikle Kuzey Irak, Cezayir ve Tunus'un inşaat sektöründe patlama yaşanması, kimya sanayi alt sektörlerimize olan talebi yükseltmiştir.

2010 yılında kimya sektöründe yaşanan en önemli gelişme Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından verilen rafineri lisansıdır. 10 milyon ton/yıl kapasiteli rafinerinin üretime geçmesi ile ülkemizin petrokimyasal ürün talebinin %40'ı karşılanmış olacaktır. Diğer bir gelişme ise Adana ilinde yapılması planlanan rafineri yatırımı ile ilgilidir. 14,8 milyar TL tutarındaki sabit yatırımı ile tek başına 2010 yılındaki büyük proje yatırımlarının %70'ini meydana getirmektedir. 2011 yılında ise en önemli gelişme Türkiye'nin ithal ara malı bağımlılığını azaltmak ve cari açık problemine katkı sağlamak amacıyla Girdi Tedarik Stratejisi kapsamında çalışmaların başlatılmasıdır.

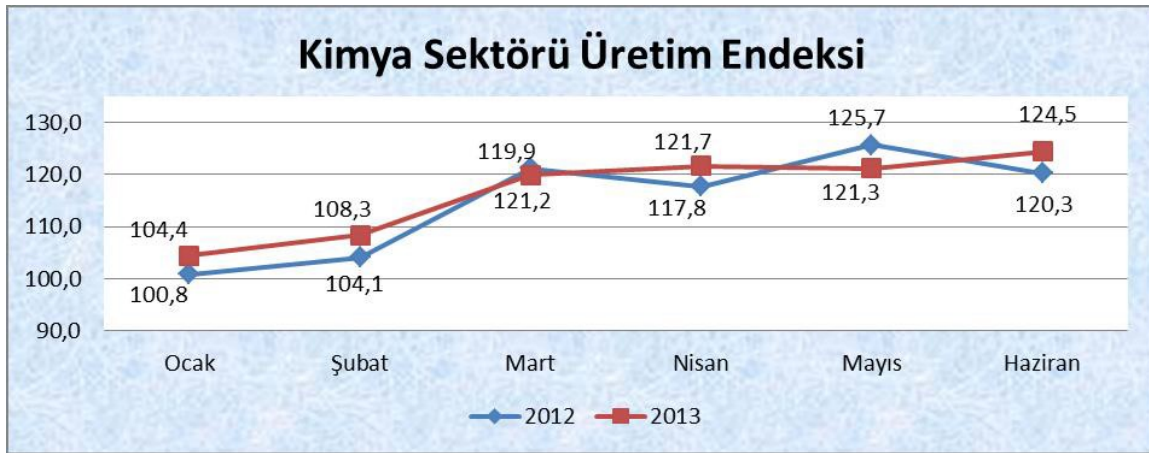
Sermaye ve teknoloji yoğun bir sektör olan kimya sektöründe en önemli sorun hammadde tedarikidir. Kullanılan hammaddelerin %70'i ithal edilmekte, %30'u ise yerli üretimle karşılanmaktadır. Kimya sektöründe ithalatın azaltılması ve katma değeri yüksek ürünler üretilmesini temin etmek amacıyla 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 57'nci maddesine dayanılarak Türkiye Kimya Sanayi Meclisi altında Ar-

Ge ve inovasyon alt komitesi oluşturulmuştur. Komite, 5 Ağustos 2010 tarihinde ilk toplantısını yaparak çalışmalara başlamıştır. Ara malı ithalatını düşürmek ve katma değer yaratmak amacıyla 50 adet kimyasal listesi hazırlanmış ve daha sonra TOBB Türkiye Kimya Sanayi Meclis toplantısında 10 kimyasal madde üretimine karar verilmiş, ilk 5 ve ikinci beş kimyasal madde grubu olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi

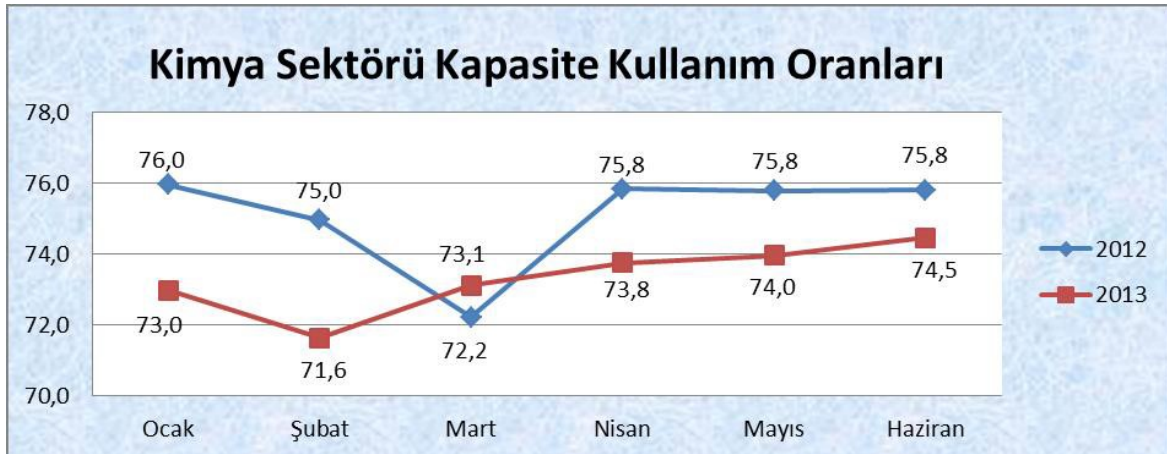
Kimya sektöründe aylık sanayi üretim endeksi 2013 yılı Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %3,6 artarak, Mart ayında %1 azalarak ve Haziran ayında %3,5 artarak 124,5 seviyesine ulaşmıştır.

Sanayi Üretim Endeksi (2010=100)

Kaynak: TÜİK (NACE –Rev.2 Kod 20, 21, 22).

Kapasite Kullanım Oranları (%)

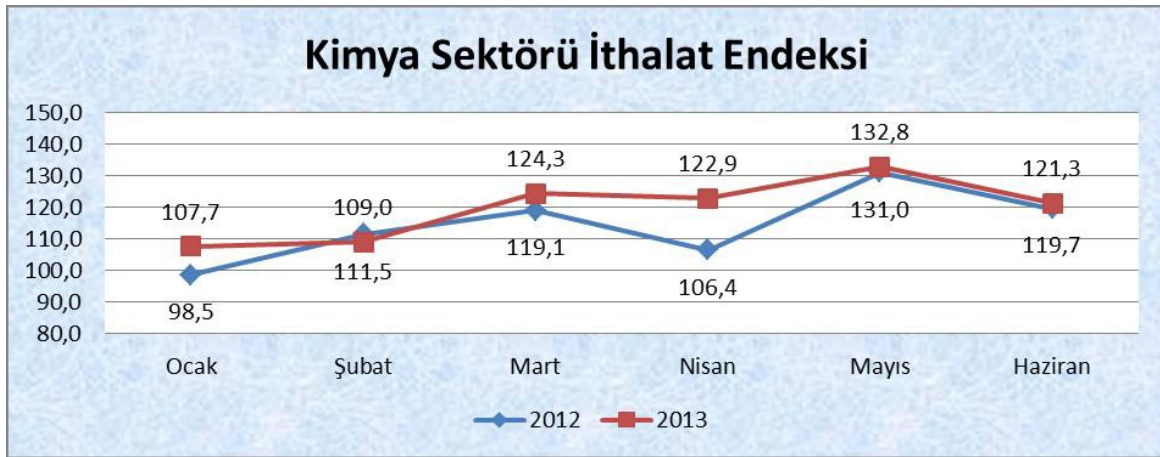

Kaynak: T.C. Merkez Bankası (NACE –Rev.2 Kod 20, 21, 22).

2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi

İthalat: Geçici dış ticaret verilerinden hesaplanan 2010=100 temel yıllık dış ticaret endekslerine göre; 2013 yılı Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, ithalat miktar değer endeksi %9,3, Mart ayında %4,4 artmış, Haziran ayında ise bir önceki yılın aynı ayına göre %1,4 artarak 121,3 olmuştur. İlk altı ayda bir önceki yılın aynı ayına göre, Nisan ayında artarak %15,5 olarak gerçekleşmiştir.

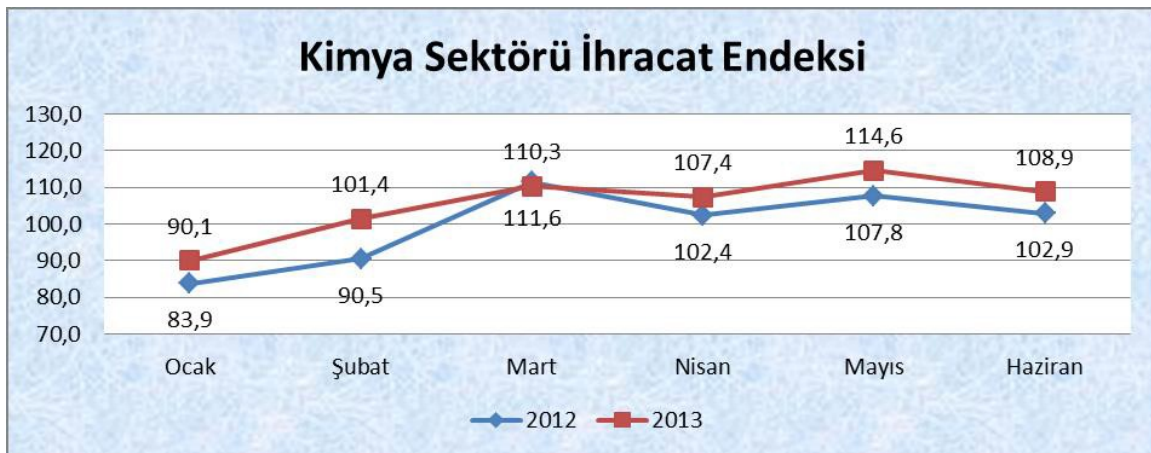
İthalat Miktar Endeksi(2010=100)¹

Kaynak: TÜİK(ISIC.REV.4 Kod 20,21,22)

İhracat: Geçici dış ticaret verilerinden hesaplanan 2010=100 temel yıllık dış ticaret endekslerine göre; 2013 yılı Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, ihracat miktar değer endeksi %7,4 artmış, Mart ayında %1,1 azalmış ve Haziran ayında ise %5,8 artarak 108,9 olmuştur.

İhracat Miktar Endeksi(2010=100)

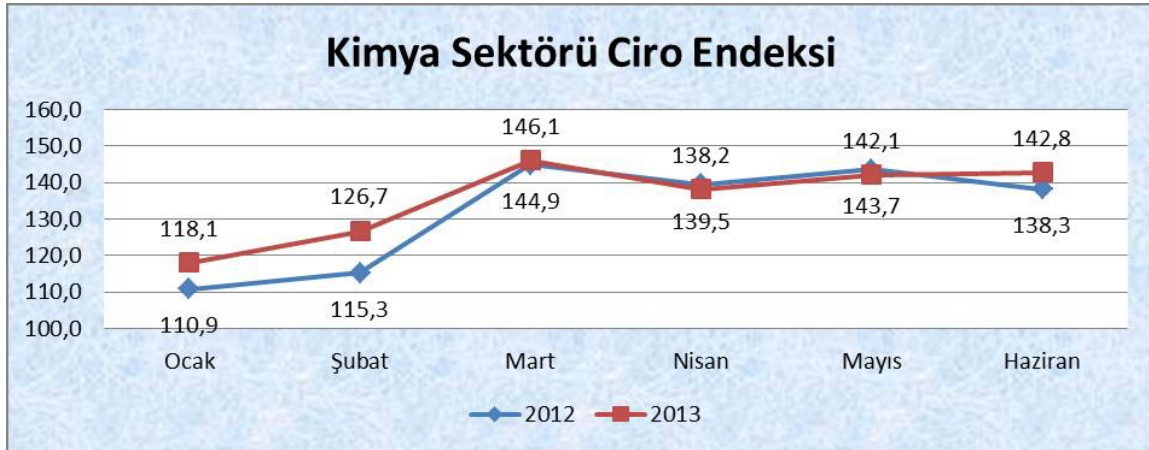
Kaynak: TÜİK(ISIC.REV.4 Kod 20,21,22)

¹ <http://www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/kimya-sektoru-raporu-2013-24102013100358.pdf>

2.4. Sektörün Ciro Endeksi Değerlendirmesi

Kimya sektöründe aylık ciro endeksi 2013 yılı Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %6,5, Mart ayında %0,8 artmış ve Haziran ayında %3,3 artarak 142,8 seviyesine ulaşmıştır.

Kimya Sektörü Ciro Endeksi(2010=100)

Kaynak: TÜİK (NACE Rev.2 Kod 20, 21, 22).

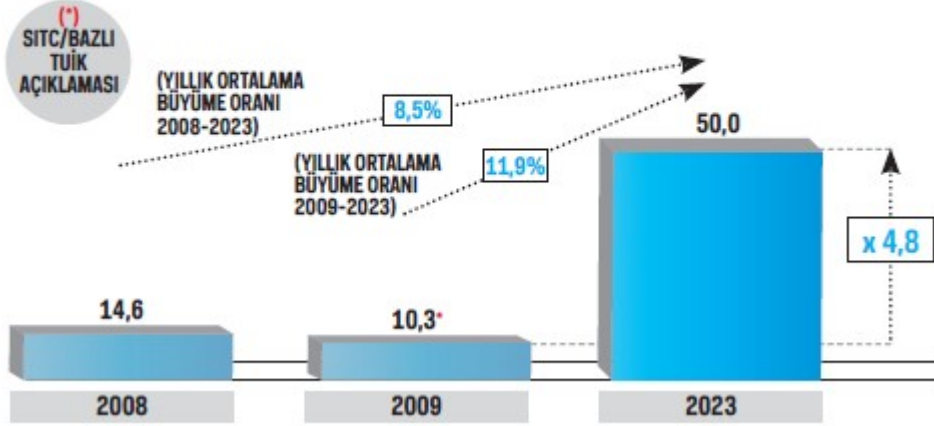
3. SEKTÖR 2023 HEDEFLERİ

²Temel Göstergeler

TEMEL GÖSTERGELER		
2008	Kimyevi Maddeler Sektörü	2023
14,6	İhracat Geliri (milyar \$)	50,0
%0,38	Dünya Pazar Payı (%)	%0,79
2000-2008 %30,9	Yıllık Ort. Artış Oranı (%)	2008-2023 %8,5

² http://www.tim.org.tr/files/downloads/2023/2023_ihracat_stratejisi_kitabi.pdf

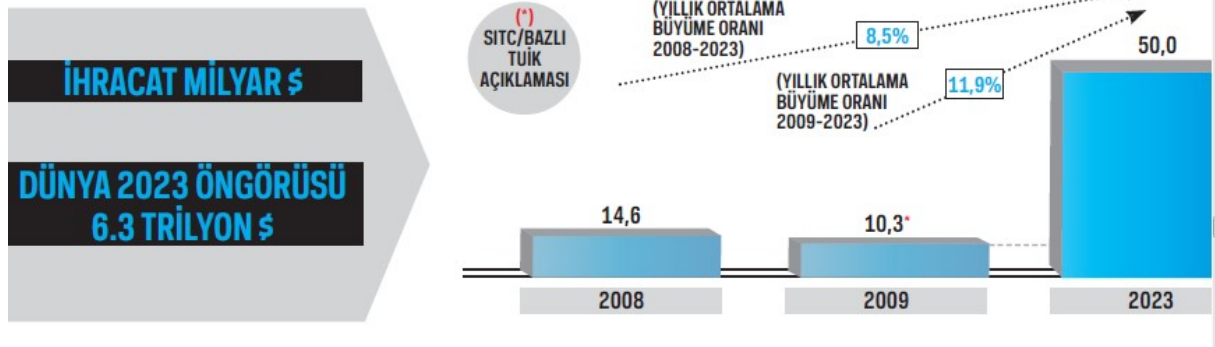
SEKTÖR İHRACAT GELİR HEDEFİ

HEDEF PAZARLAR

1 RUSYA	10 UKRAYNA	19 SURİYE	28 AVUSTRALYA
2 CEZAYİR	11 AB ÜLKELERİ	20 FAS	29 HONG KONG
3 İRAN	12 ABD	21 BAE	30 MALEZYA
4 KAZAKİSTAN	13 ÇİN	22 İSRAİL	31 G.AFİRKA
5 LİBYA	14 PAKİSTAN	23 KATAR	32 ENDONEZYA
6 MİSİR	15 MACARİSTAN	24 YUNANİSTAN	33 TAYLAND
7 ROMANYA	16 AZERBEYCAN	25 BULGARİSTAN	34 FİLİPİNLER
8 S.ARABİSTAN	17 İRAK	26 MAKEDONYA	35 VİETNAM
9 TUNUS	18 ÜRDÜN	27 ARNAVUTLUK	

2023 VİZYONU: RAKİPLERİN ÖNÜNE GEÇEREK, SÜRDÜRÜLEBİLİR İHRACAT BÜYÜMESİ SAĞLAMAK

SEKTÖR 2023 HEDEFLERİ;

- En az 2 tane daha Nafta üretimine yönelik petro-rafineri yatırımının devreye alınmasının sağlanması,
- Sektörde en fazla ithalat yapılan ara mamul ve hammaddelerin ve bunların ithalat fiyatlarının tespiti, listelenmesi ve haritalanmasının temini. Ayrıca bu ürünlerin üretim maliyetlerin tespit edilmesi,
- Türkiye’de SDR ve karbon-siyah üretimine yeniden başlanması,
- Hammadde üretimi çerçevesinde, hammadde çeşitlendirilmesinin teminin sağlanması,
- Petrokimya konusunda uluslararası aktör olan İran, Suudi Arabistan, Rusya gibi ülkelerle ilişkiler kurularak Türkiye’nin yatırım ortamı anlatılacaktır.
- Türkiye’de hammadde sağlayan Petkim, Tüpraş gibi makro kuruluşlara etki etmeye yönelik çalışmaların yapılması,
- Tercihen petrol boru hatlarının ulaştığı noktalarda (Aliğa, Ceyhan, Yumurtalık) rafineri ve entegre petrokimya tesislerinin kurulmasının sağlanması,
- Aliğa, Ceyhan-Yumurtalık, Bandırma, Filyos, Samsun gibi yerleşim yerlerinde, özel sektörle işbirliği içerisinde, özellikle petrokimya, sıvı kimyasal depolama ve enerji sektörlerinde yapılacak yatırımlar özendirilecek ve desteklenecektir.
- Özel ve katma değeri yüksek kimyasalların üretilmesi teşvik edilerek, mühendislik plastikleri, kompozitler, teknik seramikler, ilaç etken maddeleri, beşeri, veteriner ve tarım ilaçlarının yerli olarak üretilmesinin sağlanması. Petrokimyasallar konusunda öncelikli yatırım alanlarının belirlenmesi,
- Ülkemizdeki mevcut mineral ve filizlere dayalı inorganik kimya sanayi geliştirilmesi,
- Üretimde verimliliğin artırılması ve çevrenin korunmasını sağlamak üzere kimya sektöründe kümelenme faaliyetleri geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
- Aliğa yanında ilk cluster kümelenme modelinin uygulanmasının sağlanması,
- Biyoyakıtlar yaygınlaştırılacak ve kamu kurumlarınca kullanımı teşvik edilecektir.
- REACH Uygulamalarının kimya sanayinde yaratacağı fırsatların araştırılması.
- Firmaların devlet destekleri / Turquality ile ilgili olarak bilgilendirilmesi,
- Firmaların ihracatta pazarlama ile ilgili becerilerinin geliştirilmesi amacıyla seminerler düzenlenmesi,
- Başta hedef pazarlar olmak üzere mevcut olmayan ülkelerde ticaret müşavirliklerinin kurulması, ülke masaları ve Türk Ticaret Merkezlerinin entegre şekilde ve daha etkin bir şekilde kullanılmasının temininin sağlanması,
- Ticaret müşavirliklerinde farkındalık yaratılması ve ticaret müşavirlikleri- ataşeliklere performans kriterleri konması. Ayrıca müşavirliklerin pazarlama koordinasyon desteğinin artırılması,
- Ulusal Kimya Enstitüsü’nün hayata geçirilmesi (devreye alınma zamanı),
- Mevcut Ar-Ge teşvik mevzuatlarının uyumlulaştırılması araştırma ekipleri oluşturulup, yurtdışına gönderilmesi,
- Kimya sanayinin gelişmesine önemli katkı sağlayacak yerli hammadde kaynaklarına dayalı yüksek katma değerli ürün üretimine yönelik Ar-Ge faaliyetleri teşvik edilecek ve desteklenecek, Ar-Ge yatırımları konusunda öncelikler belirlenerek, dünya ile rekabet edebilecek kimya alt sektörleri tespit edilecektir.

- Üniversitelerde yürütülen bilimsel çalışmaların kimya sektörünün ihtiyaç duyduğu Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine yönelik olması sağlanarak, bu bilincin gerek sanayi gerekse üniversitelerde yerleştirilmesi,
- Üniversite-sanayi arasında Ar-Ge'ye yönelik işbirliğinin yapıldığı teknokentlerin kimya sanayinin yoğun olduğu bölgelerde ve/veya kimya ihtisas organize sanayi bölgelerinde sayıları artırılacak ve geliştirilecektir.
- Türkiye'de likit kimyasalları depo sayısının artırılması ve oluşumuna yönelik mevzuatın iyileştirilmesi,
- Kimyasal ürünlerin nakliyesinde özel kaplar kullanılması (ülkelerin farklı normlarına uygun şekilde),
- Kimya Sektörünün ihtiyacı olan Özel İhtisas Sanayi Bölgelerinin oluşturulması,
- % 80 oranında yurtdışına bağımlı ithal edilen ürünlerde KKDF'nin kaldırılması,
- Kimya sektörü için, dünya ile rekabet edecek, yüksek teknolojiyi kullanarak yerli hammaddeye dayalı çalışmaları ortaya koyacak doktoralı elemanların ve yeterli Ar-Ge personelinin yetiştirilmesinin teşvik edilmesi, yarı zamanlı lisansüstü eğitim, yarı zamanlı çalışma yaygınlaştırılması ve kamu tarafından ödüllendirilmesi,
- İhracat stratejisinin 2023'eyönelik olarak düzenli şekilde raporlanması ve gözden geçirme sistematığının oluşturulması,
- Her sene en az 2 AB projesi oluşturulması konusunda bilinçlendirme çalışmaları yürütülmesi,
- Devletin elinde olan laboratuvarlar ve TÜRKAK tarafından akredite edilen laboratuvarların kimyasal maddeler konusunda gözden geçirilecek, eksik olanlar güçlendirilecek, kimyasal yönetimi konusunda kullanımları desteklenecektir.

KAYNAKÇA

- <http://www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/kimya-sektoru-raporu-2013-24102013100358.pdf>
- DPT Dokuzuncu Kalkınma Planı Kimya Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu
- 2. CEFİC Kimya Sektör Raporu (2011)
- 3. Türkiye Kimya Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2012–2016)
- 4. TÜİK